

בס"ד

אוניברסיטת בר-אילן
החוג המשולב

הקורס: תיאוריות בקרימינולוגיה (מקצוע ראשי) – תשס"ה
מרצה: ד"ר אוריאל תימור
מתרגלת: גב' קרן גואטה
מתרגלת: גב' אילנה מירקין

מטרות ההרצאה: הכרת התיאוריות הקרימינולוגיות השונות והצגה מחקרית של תופעת הפשיעה והסטייה החברתית.

פרק א': קרימינולוגיה וסטייה חברתית

1. קרימינולוגים וקרימינולוגיה
 2. מושגי יסוד
 3. הערות היסטוריות
- שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג', (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 1)
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

וולף, יי (2001). קרימינולוגיה במקומותינו: מדע רחב-גבולות או שעטנו רב-תחומי? בתוך מ' אדד ויי וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 9-18). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
שמו סוציולוגיה לפי עבר. וס (523975)

פרק ב': דרכי מחקר בקרימינולוגיה

1. הגיוס
- שוהם, ש"ג (1985). פשיעה, סטייה ופיקוח חברתי. תל אביב: פפירוס. (עמ' 9-19).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. פש (25750)

שוהם, ש"ג (1983). אות קין. תל אביב: שוקן. (פרק ו').
שמו סוציולוגיה לפי שהם. או (19315)

2. העבריינים החוזרים
 3. הפשיעה ברמה חברתית
 4. מדידת עבריינות
 5. סוגי עבירות ועבריינים
- שוהם, ש"ג (1983). אות קין. תל אביב: שוקן. (פרק ג').
שמו סוציולוגיה לפי שהם. או (19315)

6. חיזוי עבריינות

שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג', (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 2).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

שוהם, ש"ג (1985). פשיעה, סטייה ופיקוח חברתי. תל אביב: פפירוס. (עמ' 9-19).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. פש (25750)

Siegel, L, & Senna, J. (1997). Juvenile Delinquency. New York: West. (Chap. – 3, pp. 87-101).
תדפיס 8251 (505785)

פרק ג': ביולוגי: הסברים ביולוגיים ופיזיולוגיים לעבריינות

1. לומברוזו ועברייין מלידה
 2. הניאו-לומברוזיאנים
 3. איפיונים אנטומיים ופיזיולוגיים
- שוהם, ש"ג (1980). נאולה דרך הביבים. תל אביב: גומא. (פרק 1).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. גא (62124)

נחשון, יי (1980). גישות ביו-סוציאליות בקרימינולוגיה. עבריינות וסטייה חברתית, ח', 77-83.
תדפיס 2157 (172006) וגם כתב עת באולם 4

4. תורשה ועבריינות
5. ההתנהגות האלימה והמערכות המוחיות
אדד, מ' (1980). האלימות בהיבט האינטגרטיבי. עבריינות וסטייה חברתית, ח', 5-22.
תדפיס 2158 (171994) וגם כתב עת באולם 4

אדד, מ' אלימות, אלם והלם. (קטע עיתונות)
תדפיס 2081 (289858)

וולף, י' (1985). תוקפנות – בעיות הגדרה וזיהוי. עבריינות וסטייה חברתית, י"ג, 25-35.
תדפיס 5704 (363462) וגם כתב עת באולם 4

שוהם, ש"ג (1995). אישיות וסטייה. תל-אביב: אור-עם (פרק י"א).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. אי (268460)

פרק ד': פסיכולוגי: ליקויים במבנה האישיות ועבריינות

1. פיגור שכלי ופגיעה.
 2. הגישה הפסיכואנליטית להתנהגות עבריינית.
 3. גישות פסיכולוגיות אחרות.
- שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 4).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

פרק ה': סוציולוגי: המשפחה ותהליך הסוציאליזציה כגורמי עבריינות
1. המשפחה - העבריינית, ההרוסה, מתחיס במשפחה, גודל המשפחה, סדר לידה
שוהם, ש"ג (1985). פשעה, סטייה ופיקוח חברתי. תל אביב: פפירוס. (עמ' 67-77).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. פש (25750)

2. שיגור נורמות - תהליך, מצבי קונפליקט, משגר הנורמות
 3. מערכות נורמטיביות של החברה - מצבי קונפליקט, נורמות מנוגדות, פיקוח וסנקציות בלתי עקביים
- שוהם, ש"ג (1985). פשעה, סטייה ופיקוח חברתי. תל אביב: פפירוס. (עמ' 20-30).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. פש (25750)

שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 5).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

Timore, U. (2001). "Balagan" delinquency as a result of lack of center of norms and conscious.
International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 45 (6), 730-748.
תדפיס 8214 (503482) וגם כתב עת באולם 6

פרק ו': אנומיה וסטייה חברתית
מרטון, ר' (1981). התיאוריה החברתית ומבנה. תל-אביב: יחדיו. (פרק רביעי וחמישי, עמ' 179-284).
שמו סוציולוגיה לפי מור. תא (114434)

שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 9).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

1. אנומיה
2. אנומיה ופתרונות בדרך העבריינות
3. ניכור
4. מרד - סזיפי, טנטלי

פרק ז': הסטיגמה של סטייה חברתית ושל עבריינות
שוהם, ש"ג (1984). אלימות האלם. תל אביב: גומא. (פרק 9).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. אל (26043)

1. הרצף
 2. תהליכי התיוג
- אדד, מ' (1981). השפעת התיוג בתהליך ההתהוות העצמית. עבריינות וסטייה חברתית, ט', 77-88.
תדפיס 5175 (331130) וגם כתב עת באולם 4

שוהם, ש"ג (1983). תיוג משפחה וזנות. מגמות, 28, 74-82.
כתב עת באולם 4

חזני, מ' (2001). כחומר ביד החברה? בדיקה אמפירית של תורת התיוג. בתוך מ' אדד ו' וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41-59). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
שמו סוציולוגיה לפי עבר. וס (523975) וגם תדפיס 7441 (460744)

שוהם, ש"ג (1995). אישיות וסטייה. תל אביב: אור-עם. (פרק ט"ז).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. אי (268460)

שוהם, ש"ג (1983). אות קין. תל אביב: שוקן. (פרקים א', ה', ו', ח').
שמו סוציולוגיה לפי שהם. או (19315)

3. "שעיר לעזאזל"
שוהם, ש"ג (1983). אות קין. תל אביב: שוקן. (פרק ה').
שמו סוציולוגיה לפי שהם. או (19315)

4. תיוג משפחה - עוגן אמפירי
שוהם, ש"ג (1983). תיוג משפחה וזנות. מגמות, 28, 74-82.
כתב עת באולם 4

שוהם, ש"ג (1983). אות קין. תל אביב: שוקן. (פרק ו').
שמו סוציולוגיה לפי שהם. או (19315)

שוהם, ש"ג (1985). פשעה, סטייה ופיקוח חברתי. תל אביב: פפירוס. (עמ' 77-97).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. פש (25750)

שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 10)
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

Braithwaite, J. (1989). Crime shame and reintegration. Cambridge: Cambridge University press.
(pp. 69-83).

שמו סוציולוגיה לפי BRA (139090) וגם תדפיס 9096 (557058)

פרק ח': תורת ההתחברות הדיפרנציאלית – סאתרלנד וגלזר

Sutherland, E.H., & Cressey, D. R. (1978). Criminology (10th Ed.) Philadelphia: Lippincott.
364 SUT (153659)

פרק ט': תנאים אקולוגיים וגורמים כלכליים
שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג' (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 6).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

Bottoms, A. E., & Wiles P. (1997). Environmental criminology. In: M. Maruire, R. Morgan & R. Reiner (Eds.), The oxford handbook of criminology (pp. 305-350). Oxford: Clarendon Press.

שמו סוציולוגיה לפי OXF (237551)

פרק י': התנגשות קבוצות ועבריינות מאורגנת
אמיר, מ' (2001). פשע מאורגן במדינות חבר-העמים. בתוך מ' אדד ו' וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 85-106). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
שמו סוציולוגיה לפי עבר. וס (523975)

פרק י"א: קבוצות עברייני נוער
1. סיווג, שאיפות והישגים, תהליכים
2. סוגי תיאוריות בדבר התהוות תת תרבות עבריינית
3. חברות עבריינים בישראל
4. עבריינות בני טובים - התופעה, הסברים תיאורטיים שונים

אדד, מ' (2001). נגיטיביזם בגיל ההתבגרות. בתוך מ' אדד וי' וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41-59). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
שמו סוציולוגיה לפי עבר. וס (523975)

שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג', (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 12 ופרק 13).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

שוהם, ש"ג (1985). פשעה, סטייה ופיקוח חברתי. תל אביב: פפירוס. (עמ' 99-113).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. פש (25750)

- Siegel, L., & Senna, J. (1997). Juvenile delinquency. New York: West. (Chap. – 3, pp. 87-101).
תדפיס 8251 (505785)

5. הפשיעה בישראל, ממדיה ואופייה
קוגן, י' (1999). מגמות הפשיעה בישראל 1976-1996. משטרה וחברה, 3, 28-5.
תדפיס 8135 (504772)

6. הגירה וסטייה חברתית
לרר, ז' (1983). פסיכולוגיה של הגירה. ירושלים: מכון ברוקדייל. (עמ' 16-38).
שמו סוציולוגיה לפי לרר. פס (260092)

Freilich, J. D., Newman, G., Shoham, S. G., & Addad, M. (2002). Migration, culture conflict and crime. Burlington: Ashgate Publishing Company.
שמו סוציולוגיה לפי MIG (522373)

7. עבריינות צווארון לבן
ווילר, ס' (1990). עבריינות הצווארון הלבן. עיוני משפט, ט"ו, 435-456.
תדפיס 5929 (391885)

8. פשע ללא קורבנות
9. ויקטימולוגיה
בן-דוד, ש' (2003). ויקטימולוגיה מנקודת מבט הקורבנות. בתוך: מ' חובב, ל' סבה ומ' אמיר (עורכים). מגמות בקרימינולוגיה: תיאוריה, מדיניות ויישום. (עמ' 775-789). ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ומשפט השוואתי, והמכון לקרימינולוגיה, האוניברסיטה העברית.
שמו סוציולוגיה לפי מגמ. בס (585351)

10. פשיעת נשים
Simpson, S.S. (1989). Feminist theory, crime, and justice. Criminology, 27(4), 605-631.
כתב עת באולם 6

11. פשע פוליטי
Cohen, S. (1993). Human rights and crime of the state: The culture of denial. Australian and New Zealand Journal of Criminology, 26, 97-115.
תדפיס 5992 (392365) וגם כתב עת באולם 6

פרק י"ב: מיקרו ומאקרו קרימינולוגיה
שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג', (2004). קרימינולוגיה. ירושלים: שוקן. (פרק 14).
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

מטרות התרגיל

1. הכרת היבטים שונים של הנושא הנלמד, באמצעות קריאה ודיון מודרך במאמרים.
2. לימוד עבודת החיפוש, האיתור, הקריאה וההבנה של מאמרים וספרים מדעיים רלבנטיים.
3. דיון בשאלות ובעיות העולות במהלך ההרצאה; הרחבה במספר נושאים שסקירתם במסגרת ההרצאה תהיה קצרה.

דרישות הקורס והתרגיל

א. **נוכחות חובה בהרצאות ובתרגילים** (אנא להגיע בזמן להרצאות ולתרגילים).

ב. מבחן סמסטר במתכונת אמריקאית המבוסס על לימוד עצמי מספר הקורס "קרימינולוגיה". ערכו של המבחן יהווה 15% מהציון הסופי. פרטי חומר הלימוד נמצאים בנספח. להלן הפניה למקור הספרות של ספר הקורס:
שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג', (2004). קרימינולוגיה, ירושלים, שוקן.
שמו סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

ג. מבחן מסכם בסוף השנה. ערכו מכלל הציון הסופי הוא 65%.

ד. במהלך שנה"ל יתבקשו הסטודנטים למסור עבודה עצמית שערכה מן הציון הסופי הנו 20%. העבודה תכלול 10 מקורות מדעיים עדכניים (משנת 1985 ומעלה) מהם 4 באנגלית ו- 4 בעברית והשאר כראות הסטודנטים. נושא העבודה יינתן ע"י המתרגלים.

ה. **ציון עובר בקורס הוא 70, זאת בתנאי שבמבחן הסופי הציון הוא 60 ומעלה.**

ו. סטודנטים השייכים להשלמות לתואר שני ושלישי:

1. פטורים מחובת נוכחות בשיעורי התרגיל (נוכחות בכל זאת מומלצת).
 2. אינם מגישים עבודה.
 3. חייבים בכל מאמרי החובה של הקורס (הנלמדים בתרגיל וכן בחומר הנלמד בתרגיל אודות הסברים ביולוגיים ופיזיולוגיים לעבריינות – פרק 3 בספר הקורס).
 4. מחויבים בכל בחינות הקורס. ציון העובר הוא 80 והוא יחושב על סמך ממוצע שתי בחינות הקורס לפי החלוקה הבאה:
מבחן סמסטר על ספר הקורס (פרטים בסעיף ב' ובנספח) - 30%
מבחן סוף שנה - 70%
- אנא שימו לב:** המתרגלים עומדים לרשותם גם בשעת יעוץ והדרכה שבועית, הנכם מוזמנים להתייעץ עמם בנוגע לכל אחד משלבי העבודה ובכל נושא.
שימו נא לב שהמרצה ישמח תמיד לשמוע אתכם, תאמו עמו זמן לפגישה.

בהצלחה רבה!!!

אוניברסיטת בר-אילן
החוג המשולב

הקורס: תיאוריות בקרימינולוגיה (מקצוע ראשי) – תשס"ה

מרצה: ד"ר אוריאל תימור

מתרגלת: גבי קרן גואטה

מתרגל: גבי אילונה מירקין

מקורות חובה

1. אדד, מ' (1980). האלימות בהיבט אינטגרטיבי. עבריינות וסטייה חברתית, ח', 5-22. **תדפיס 2158 (171994)**
2. אדד, מ' (1981). השפעת התיוג בתהליך ההתהוות העצמית. עבריינות וסטייה חברתית, ט', 77-88. **תדפיס 5175 (331130)**
3. אדד, מ' (1989). קרימינולוגיה: העבריינן בהתהוותו. תל-אביב: הוצאת אור-עם. (פרקים 5.6). **שמור סוציולוגיה לפי אדד. קר (965556)**
4. אדד, מ' (2001). נגטיביזם בגיל ההתבגרות. בתוך מ' אדד וי' וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41–59). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן. **שמור סוציולוגיה לפי עבר. וס (523975)**
5. אדד, מ' אלימות, אלם, הלם. (קטע עיתונות). **תדפיס 2081 (289858)**
6. בן-דוד, ש' (2003). ויקטימולוגיה מנקודת מבט הקורבנות. בתוך: מ' חובב, ל' סבה ומ' אמיר (עורכים). מגמות בקרימינולוגיה: תיאוריה, מדיניות ויישום. (עמ' 775 - 789). ירושלים: המכון למחקרי חקיקה ומשפט השוואתי, והמכון לקרימינולוגיה, האוניברסיטה העברית. **שמור סוציולוגיה לפי מגמ. בס (585351)**
7. ווילר, ס' (1990). עבריינות הצווארון הלבן. עינוי משפט, ט"ו, 435-456. **תדפיס 5929 (391885)**
8. חזני, מ' (2001). כחומר ביד החברה? בדיקה אמפירית של תורת התיוג. בתוך מ' אדד וי' וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41–59). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן. **שמור סוציולוגיה לפי עבר. וס (523975)**
9. קוגן, י' (1999). מגמות הפשיעה בישראל 1976-1996. משטרה וחברה, 3, 5-28. **תדפיס 8135 (504772)**
10. שוהם, ש"ג (1983). תיוג משפחה וזנות. מגמות, 28, 74-82. **כתב עת באולם 4**
11. Braithwaite, J. (1989). Crime shame and reintegration. Cambridge: Cambridge Univ. Press. (pp.69-83). **שמור סוציולוגיה לפי BRA (139090) וגם תדפיס 9096 (557058)**
12. Cohen, S. (1993). Human rights and crime of the state: The culture of denial. Australian and New Zealand Journal of Criminology, 26(2), 97-115. **תדפיס 5992 (392365) וגם כתב עת באולם 6**
13. Killian, C. (2002). Bicultural competence: A means to crime reduction among the children of immigrants? In: J.D. Freilich, G. Newman, S.G. Shoham & M. Addad (Eds.), Migration, culture conflicts and crime (pp. 121- 133). Aldershot: Ashgate. **שמור סוציולוגיה לפי MIG (522373)**

14. Siegel, L., & Senna, J. (1997). *Juvenile delinquency*. New York: West. (Chap. 3, pp. 87-101).
תדפיס 8251 (505785) כתב עת באולם 6

15. Simpson, S.S. (1989). Feminist theory, crime, and justice. *Criminology*, 27(4), 605-631.
כתב עת באולם 6

16. Timore, U. (2001). "Balagan" delinquency as a result of lack of center of norms and conscious. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 45 (6), 730-748.
תדפיס 8214 (503482) וגם כתב עת באולם 6

המלצה לקריאה נוספת

1. אדד, מ' (1989). קרימינולוגיה: העבריינין בהתהוותו. תל אביב: אור-עם.
שמור סוציולוגיה לפי אדד. קר (96556)

2. מקראה בקרימינולוגיה. "תאוריות בקרימינולוגיה"
שמור סוציולוגיה לפי תאו. קר (63998)

3. קים, י' (2004). קהילה, סטייה ושיטור. אבן-יהודה: רכס פרוייקטים בע"מ.
אין

4. שוהם, ש"ג (1978). סטייה חברתית. תל-אביב: אוניברסיטת תל אביב.
שמור סוציולוגיה לפי שהם. סט (117414)

5. שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג' (2004). קרימינולוגיה, ירושלים, שוקן.
שמור סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

6. Sutherland, E. H., & Cressey, D.R. (1978). *Criminology* (10th Ed.). Philadelphia: Lippincott.
364 SUT (153659)

7. Fishman, G. (1977). Can labeling be useful? In: P.C. Friday & L. Stewart (Eds.), *Youth, crime and juvenile justice* (pp. 39-47). U.S.A: American Society of Criminology.
364.36 YOU (491784)

נספח – חומר הלימוד למבחן סמסטר

מבחן סמסטר הנו מבחן בקיאות הכולל 40 שאלות במתכונת אמריקאית. 32 שאלות יופיעו מתוך ספר הקורס אשר יילמד בלימוד עצמי. ספר הקורס:
שוהם, ש"ג, אדד, מ', ורהב, ג' (2004). קרימינולוגיה, ירושלים, שוקן.
שמור סוציולוגיה לפי שהם. קר (586306)

להלן החומר למבחן מתוך הספר:

- פרק 1 – יש ללמוד את כולו.
 - פרק 2 – לא כולל עמודים 50-56 (תת הכותר "סוגי עבירות ועבריינים" כלול במבחן).
 - פרק 3 – יש ללמוד עד עמוד 125 (תת הכותר "תורשה ועבריינות" לא כלול במבחן).
 - פרק 5 – יש ללמוד את כולו.
 - פרק 6 – יש ללמוד את כולו.
- אנא שימו לב, הספר יצא במהדורה חדשה, ציון העמודים רלוונטי רק לגביו.

בנוסף, יכלול המבחן 8 שאלות על ארבעה מאמרי חובה שעיקר תוכנם יילמד בשיעורי התרגול של סמסטר א':
אדד, מ' (1980). האלימות בהיבט אינטגרטיבי. עבריינות וסטייה חברתית, ח', 5-22.
תדפיס 2158 (171994) וגם כתב עת באולם 4

אדד, מ' (2001). נגטיביזם בגיל ההתבגרות. בתוך מ' אדד וי' וולף (עורכים), עבריינות וסטייה חברתית – תיאוריה ויישום (עמ' 41-59). רמת-גן: אוניברסיטת בר-אילן.
שמור סוציולוגיה לפי עבר. וס (523975) וגם תדפיס 7442 (460749)

קוגן, י' (1999). מגמות הפשיעה בישראל 1976-1996. משטרה וחברה, 3, 5-28.
תדפיס 8135 (504772)

Siegel, L., & Senna, J. (1997). *Juvenile delinquency*. New York: West. (Chap. – 3, pp. 87-101).
תדפיס 8251 (505785)

חשוב לציין, לימוד המאמרים בשעת התרגיל אינו מכסה את כל תוכנם, בהתאם לכך יש ללומד בנוסף
ללמידה שנעשית בתרגיל.